

उत्तराय

यशवंत

संवन :

विषयकार

शिवरामात्मज

श्रीवा नाग

श्रीगुरु सीताराम चरण कमलेभ्यो नमो नमः ॥ श्रीकृष्ण परमात्मने नमः ॥ श्रीराम राम
 जय जय सद्गुरु जानादि ॥ जय जय सद्गुरु सर्वदि ॥ जय जय सद्गुरु सर्वसिद्धि ॥ जय जय
 कृपा निधी कृपा लुवा ॥ १ ॥ जय जय वेद वाचका ॥ जय जय वेदार्थ प्रकाशका ॥ जय ज
 वेद प्रतिपादका ॥ जय वेदात्मका वेद स ॥ २ ॥ जय जय विश्व प्रकाशका ॥ जय ज
 य विश्व प्रतिपादका ॥ जय जय विश्व नवाका ॥ अकर्तात्मिका अव्यया ॥ ३ ॥ तुमी
 अव्यय अक्षर स्थिति ॥ नाहि नाम रूप वश व्यक्ती ॥ तो तुनादसी जाति गोति ॥ लो
 क स्थिति व्यवहारे ॥ ४ ॥ तु ज जगी नाह तसेर ॥ तो तु गृह स्तु घेर दोर ॥ तु न पुस
 क साचे कोर ॥ किं स्त्री पुत्र नादसी ॥ ५ ॥ अजु मनी वंदिसी पिता ॥ अजन्मा कि
 न मिसी माता ॥ जगी तुसी सर्व समता ॥ सखी जर मित्रता चा लवीसी ॥ ६ ॥ तु ज
 गं न्नाथ जगे न्नाथ क ॥ किरका चा होसी सेवक ॥ तु परी पूर्ण पूर्णात्मक ॥ कि
 मागसी नि करं केव ॥ ७ ॥ तु नेष्टि क्य ब्रह्मचारी ॥ किं व्यभिचारे ता रिसी नारी

तु सर्वशयुत चेदादि ॥ तृणकाष्ठेशीरिवाहासी ॥ ८ ॥ जोतुकळि काळाते ग्रासीसी ॥ तो
 तु बागुल नेणे लपसी ॥ तु माया नियंता हृदिकेसी ॥ सखी माया बाधिजसी उ-
 रवळि ॥ ९ ॥ तु अत्माराम नित्य तप्त ॥ सखी गो वळ्या चारवासी भाति ॥ तु साब्रजा
 दिफान कळे अंत ॥ तो तु उभार उतये शो देपासी ॥ १० ॥ त्रेलो क्यदा विसी उदरी ॥
 तो तु गोपिका चि कडे वरी ॥ तु जगाचा चक्र केश्री हरि ॥ त्या तु जले कुरीसी क
 बीजे चालो ॥ ११ ॥ तो तु सर्वबंध विहरा ॥ तो तु होसी पाढरा श्रुकर ॥ एवं क
 रीता तु सा निधार ॥ विदा विचार देना ॥ १२ ॥ विदि घेतले महामौन ॥ ज्ञाते जा
 ले नेणे कोण ॥ योगी वलंघे लराण ॥ तु से महिमान कळेना ॥ १३ ॥ मुरव्य तेज
 न्नाही जाण ॥ तो हृदये केसे दा विभरण ॥ ते एका वयानि रूपण ॥ परी पूर्ण
 अधाळु ॥ १४ ॥ प्रथमो ध्याइ बैराग्याय ॥ मृगळ बो लिते शाप युक्त ॥ तत्त्वी
 ग्रंथा वसानी यथ ॥ असे पुस्तक परिक्षिति ॥ १५ ॥ ॥ राज उवाच ॥ ॥

ततो महाभाग वते उद्धवे निगतिवने ॥ दारवसां किमकरोद्गगनाभूतभावणः ॥ १॥
टिका ॥ १॥ जो पांडव कुळिकुळख ॥ किं कौरवा कुळ नृपण ॥ जो धर्मचे निजरक्षण
कळिचे नियहण जेणे केले ॥ १६ ॥ ऐसा राजा परीक्षित ॥ धैर्य विर्य उदार कीर्ति ॥
तेणे स्वमुखे श्रीशुका प्रति ॥ केलि विनंति अति श्रेष्ठ ॥ १७ ॥ उद्धव पावोनी पूर्ण ज्ञा
न ॥ तो बद्रिका श्रमा गेलिया जाण ॥ मागे दार केरी श्रीकृष्ण ॥ काय आपण के
रीत जाण ॥ १८ ॥ उत्पत्ति स्थिती ॥ जोई जामात्रे करी जाण ॥ तो स्वदेहचे
वीसर्जन ॥ कैसे निश्चील छे करीत जाण ॥ १९ ॥ ॥ श्लोक ॥ ब्रह्म शापोपसं
सृष्टेस्वकुले यादवर्षभः ॥ प्रियसीसर्वने प्राणं तनुं सकथमसृज नृ ॥ २० ॥ टिका
ब्रह्म शापो श्रीकृष्ण नाथ ॥ निःशेष निज कुळासीघात ॥ कैसे नीकर वीलाय प
हसुनि श्रीतसागवे ॥ २० ॥ जनन यजन अल्हाद कर ॥ कृष्ण तनु अती सुकु
मार ॥ जीसी देवता चनेत्र ॥ हर्ष निर्भर स्वानंद ॥ २१ ॥ एसी अल्हाद करीतनु ॥

कै। से निसाडि श्रीकृष्णु॥ श्रीकृष्णब्रह्मशापाभीनु॥ तो कानि जतनु साडिता जाता ॥ २२ ॥
 कृष्णपरब्रह्मपरिष्ण॥ त्यासी बाधीना शापबंधन॥ तोही सत्यकरी ब्रह्मवचन॥
 (३) यादववंशीतनुसडोनि॥ २३ ॥ दृष्टिदेखता श्रीकृष्ण॥ सुरवे सुरयां वेजी उपाण
 त्याचे सौंदर्याचे निरोपण॥ राजा आयाण सागदु॥ २४ ॥ श्लोक॥ वत॥ ॥ प्रह्ला
 नष्टु नयनमबलायत्रमग्नं नरादृष्टुं विष्टुं न सरती ततो यत्सतामात्मलग्नं॥
 यच्छीवाचां जनयति रतिकीर्त्यमसंख्यं नारा॥ दृष्ट्वा जिह्मोर्ध्वधिरथगतं यश्चेत
 त्साम्यमीयुः॥ ३॥ टीका॥ ॥ ज्याचे अकारा इह सादगोडि॥ नेगी जेतव प्रीति गादी
 कदा विदुपजे अनावडि॥ अविदुताडि कृष्णाची॥ २५ ॥ बाळा प्रोढा मुग्धा प्रगल्भा
 व्यक्ति॥ ऐसी चतुर्विध स्त्रीयाची जानि॥ तेही देखील त्या श्रीकृष्णमूर्ति॥ दृष्टिमागु
 ति परतेना॥ २६ ॥ ज्या धार्मिका धैर्य वृत्ति॥ ज्या पतिव्रता महा सति॥ तेही देखील
 त्या कृष्णमूर्ति॥ दृष्टिमागु ति परतेना॥ २७ ॥ ज्या का अबळा अभुक्त काम॥ ज्या
 अति वृद्धा अति निकाम॥ तेही देखील त्या मेघश्याम॥ नयनसकाम हरि रूपी॥ २८ ॥ २॥

जे विलवणजळनेठी ति विश्वीकृष्ण स्त्रीयाच्या दृष्टि॥ मी सचळीया उठाउठी॥ परतो
नीमीठी सुठेना॥ २९॥ एवं देखीली या श्रीकृष्णमूर्ति॥ स्त्रीयाच्या दृष्टि रूपासी बैसती
धरुनी या कामाशक्ति॥ स्त्रीया ज्या ति होति लुब्ध॥ ३०॥ देखोनिया कृष्णमूर्ति॥ स्त्रीया
निजा मशक्ति॥ दृष्टि परतेना मायुती॥ एसी लोचन प्रीति हरि रूपि॥ ३१॥ स्त्रीया बा
पुण्या त्या कीति॥ जे संत विरक्त परमाधि॥ याच श्रवणी पउता कीती॥ चित्ति कृष्ण
मूर्ति ठसावे॥ ३२॥ चित्ति ठसावे नी कृष्णमूर्ति॥ चित्त चिआनि कृष्ण स्थिति
एसी कृष्णाची कृष्णकीर्ति॥ चित्त हृदि आकर्षि॥ ३३॥ संताची आकर्षि चीतव
ती॥ हिन बलन के कृष्ण कीर्ति॥ कीर्ति कृता असंती॥ ते ही होति तद्वया॥ ३४॥
लागता चंदनाचा पवन॥ रेखे रथामे उहोति चंदन॥ ते वि कृष्ण कीर्ति श्रवण॥
देस माधान सम साम्य॥ ३५॥ भावे रेकता कृष्ण कीर्ति॥ असंत ही संत नायेति
मग संता संत दोही स्थिति॥ हारयति सम साम्य॥ ३६॥ महा कवि वर्णित कृष्ण

श्रीए.स्कं

५
 ३
 क्लृप्तकीर्ति पावलेपरमसौभाग्यस्पीति तेह्मक्लृप्तकीर्तिजेवर्णिति तेहीपावतीतेत्रो
 भा ३७ कविश्वरानवरसीक नवरंगउदक्लृप्तएक जोजोवर्णिजोरसविशेष
 तोतोयदुनायकस्वयेहोय ३८ महाकवीआदिहरनी कवीश्वराकीर्तिजन
 नी जेवीनहलेहरिकीर्तनी वयवाणितयाची ३९ श्रीक्लृप्तकीर्तिपवाडे
 ज्याचीवाणिअबद्धपडे तेवाचावंदीजेचंद्रचुडे त्याचापायापडेजाणका
 ४० जेथेश्रीक्लृप्तकीर्तिकीर्तन तेथेकर्मकिर्माचीउजवण होयसंसा
 राचीबोळवण जन्ममरणसमवत ४१ सापरिकीर्तिचिमहिमान सर्वा
 र्थिअगाधजाण क्लृप्तकीर्तिकीर्तितेजाण परमपावनतीहीलोकि ४२ क
 वीश्वराचीक्लृप्तकीर्ति एकतावाढेश्रद्धाप्रीति तेणेधोरचेक्लृप्तभक्ति
 हेकवीत्तात्राक्तिअगाध ४३ ऐसीअगाधक्लृप्तकीर्ति मात्याक्लृप्तानीक्लृप्त
 क्लृप्तमूर्ति जेअखंडध्यानीदेखति तेतेहोतितह्य ४४ ज्यासीअखंडध्यानि

४५
कृष्णमूर्ति ते ते तद्व्यपतापावति हेनवलनके कृष्णस्थिति जे हे देवदेव तिते मु
क्त ४५ ज्याचे रथि मेघरूपाम सारथी जाला पुरुषोत्तम या लागी पार्थिवापरा
क्रम मीरविनाम वीज रत्ने ४६ सदा जयनशील संतर्ण या लागी अर्जुनाना
मजिष्ठु ज्याचे युद्धिचा कठीणपण सिद्धि श्रीकृष्ण पाववी ४७ तो बैसोनि
अर्जुनाच्या रथि विचारीता युद्ध स्थिति जे देवदेव तिते कृष्ण
स्थिति पावले ४८ जेथे कृष्णाचा वर देणु तेथे बहु मुक्ति सी होय सनु
ऐसी पावन श्रीकृष्ण तनु कैसे नी श्रीकृष्ण साजिता जाला ४९ ह्मणा लब्रन
शापामेन शरिरटाकी श्रीकृष्ण ह्मणा लची अप्रमाण त्याचा वाढवावया रण
संजानि तनु त्यागी श्रीकृष्ण द्विज शायपाळि ५० श्रीकृष्ण ब्रह्म पूर्ण परमा
त्मा ५० हे कनक कनक दुर्वचन द्विजान करावा अपिमान x कृष्ण परमात्मा
परिपूर्ण तेणे ही निजकुल निर्दलन सत्य करी ब्रह्म वचन विप्र शापे जा

पण॥ निजतनुत्यागी॥ ५२॥ तोतनुत्यागप्रकार॥ सागसमूहसविस्तर॥ सागतोह्यु
 कयोगींद्र॥ परीसेनरेंद्रसक्तोदक॥ ५३॥ पांडवकुब्जिकुब्जद्विपक॥ जन्मत्वापरिहृतीति
 चएक॥ जोहोवोनियात्यक्तोदक॥ भागवतपरीपाकसैवितु॥ ५४॥ ब्रह्मानारदव्या
 सपरीयंत॥ भागवतउपदेशुगुह्युपनिषत्परीक्षितं निजनेजगाजात॥ कलाप्र
 गद्यार्थदीनोद्धार॥ ५५॥ धर्मविषेअतिधामिक॥ जन्मत्वापरिहृति एक॥ भाग
 वतरसिरसीक॥ अतिनेठकप्रवृत्तयः ५६॥ एसाजोकापरीक्षितितिनेअ
 त्यादेरेकेलिवीनंति॥ शुकरसुर्याचानोचीति॥ कायत्याप्रतिबोलिला॥ ५७॥
 श्रीशुकोवाच॥ ॥ दिविभुव्यंतरेहचमहोसातात्समुत्थितान्॥ दृष्टासी
 नान्मुधर्मायां॥ ६८॥ नःप्राहयदूनिद॥ ४॥ टीका॥ ॥ शुक्लनेपरिहृति
 उद्धवगलियाचनाप्रति॥ मागेविघ्नेभुतेद्वारावति॥ त्रिविधउत्पातिअतिव्या
 स॥ ५८॥ दिवीभुवीअंतरिक्षगत॥ उठीलेगामहोप्तात॥ दिवसाजक्कापातहोत

५४
भूते स्वां स्वात अत रिक्षि ॥ ६० ॥ गगणि उगवले त्रिविध केतु ॥ दंड केतु धुम
केतु ॥ सीखा केतु अति अहुतु ॥ दीवसा ही दी सतु सर्वा सी ॥ ६० ॥ धरा का पो न
अति गजरी ॥ भुस्फोट जाला नगर दारी ॥ भुकं प ही दी वसा वरि ॥ घोरो घ
री आदो लु ॥ ६१ ॥ वारा सुठल सउते ॥ समुळ उन्मळ तिसो ॥ दार के ना
जी धुळि उते ॥ जोळानु घडे जमा चा ॥ ६२ ॥ अतं रिक्षी नम्र भूते ॥ धावति
रवारवा ते खिरवा ते ॥ रुधी रच हो पते ये ॥ अकस्मात्त ते निराभ्र ॥
६३ ॥ रवि चंद्रा चे मंडळ ॥ खळे करीत सर्व काळ ॥ ग्रह भेदिती ग्रह मंडळ
क्रूर ग्रह मेळ शत्रू सदनी ॥ ६४ ॥ सन्मुख आकाशा चे पोरी ॥ दीग्दा हो देखती रि
षि ॥ अन्न विन कडकडाठी ॥ पडति वितंडी महा विजु ॥ ६५ ॥ घारी सउपी वि
सत्रोण ॥ जीवता पुढील ने ति भोने ॥ दीवसा दिवा नीत घुघोने ॥ राजदा
री श्वाने से घर उति ॥ ६६ ॥ बैसल्या सुधर्म सने प्रति ॥ संकल्प विकल्पा

चिनिवृत्ति॥ ते सभेचे विरवोसनाति॥ मारीमारीसणतिपरस्परे॥ ६७॥ ते ऐकता-
 चीउत्तर॥ इचकतिमहासुर॥ सुधमसिभेसीचींतातुर॥ यादवविरसमस्त॥ ६८॥
 यादवबैसलेसभेसी॥ छायादेरवतीवीनासी॥ धमधिर्मसभेपासी॥ अरिष्ट
 ऐसेउठती॥ ६९॥ ऐसेअरिष्टेअनीवार॥ दुःखशुचंकेदुस्तर॥ देखोनियादव
 थोरथोर॥ विघ्नविचारविवंचीत॥ ७०॥ द्वारेकेचेविघ्ननिदलन॥ करुठवीलेसेसुद
 र्शन॥ तेद्वारेकेमाजीमहाविघ्न॥ कायकारणउठाव्या॥ ७१॥ जवपातयापाते-
 लवे॥ तवचक्रएकवीसंवेढेगेवे॥ तेद्वारेकेसीविघ्नसंभवे॥ देखोनीअवधेअ
 तीचकीत॥ ७२॥ सर्वविघ्नाचेकरीआकर्षण॥ यानावल्मणजेह्मण॥ तोह्म-
 णयेथेअसताजाण॥ उघातदारुणकाउठति॥ ७३॥ सर्वविचारारुठयाद
 वासी॥ चींतातुरदेखोनीत्यासी॥ बुद्धिसागावयायापासी॥ कायहविकेशी-
 चोळतु॥ ७४॥ ॥ श्रीनगवानुवाच॥ ॥ एतेघोरामहोस्याता॥ द्वारव्या-

एतत्तयादविरुद्ध॥ आत्मासी कायकरीलजरीष्ट॥ येणेगेर्वेअतिअनि
ष्ट॥ परमकृपावालि॥ ८२॥ ब्राह्मणाचाशापापुढे॥ कायसत्रोयवापुढे॥ तुली
नवीचारिता मागेपुढे॥ आताचीरोकडे निघावे॥ ८३॥ कुळासी घडलाब्रह्म
शाप॥ तिणेद्वारेकसीउठलासंताप॥ नेकडावयाकुळाचपाप॥ क्षेत्रपुण्यर
पप्रभास॥ ८४॥ श्लोक॥ १॥ स्त्रीयाबलश्रवद्वि॥ शंखोद्वारेव्रजंतिता
वयंप्रभासेयास्यामि॥ यत्रप्रयत्नसरस्वति॥ ८५॥ टिका॥
अति चस्तीसिंगुठंशंखोद्वार॥ तथेवैवाविस्त्रीवृद्धकुमार॥ तुलीसमस्त
यादवविर॥ निघावेसत्तरेप्रभाससी॥ ८६॥ जेथेप्राचीसरस्वती॥ मी
नलिसेसागराप्रति॥ तथेजाउनीसमस्ती॥ करावेविध्युक्तितिथ
विधान॥ ८७॥ श्लोक॥ १॥ तत्राभिषिंच्यशुच्य॥ उपोष्यसुसमा
हिताः॥ देवतःपुजयिष्यामि॥ स्तपनांकेयणार्हणः॥ ८८॥ टिका॥
॥ ८९॥ ॥ द्वारकेमाजिआजिकोणी॥ सर्वथाचेवोनयपाणि॥ स्त्रीपुत्रसुहृदसज्जानि॥ प

रिवासे निनीचावे

नेथे वेदोक्तिविधान ॥ करावेतिथरिजान ॥ तीर्थविध्यर्थउपोष्यण ॥ करावेआ
पणानिराहार ॥ ८७ ॥ तेथेसहावेअर्चिर्भूत ॥ राहोविधासमस्त ॥ तीर्थदेवता
विध्युक्त ॥ निष्पापार्थपुजावि ॥ ८८ ॥ स्नानबस्त्रअलंकार ॥ चंदनादिद्रुजासं
भार ॥ पुजाषोडशोपचार ॥ अर्चेहरिहरपुजावे ॥ ८९ ॥ **श्लोक** ॥ ब्रह्मणाश्वम
हाभागान् ॥ कृतस्वस्मयनादृतं ॥ गोधृष्टिरण्यवासोभिर्गजिभ्य
रथवेत्तमभिः ॥ ९० ॥ **श्लोक** ॥ विद्वद्वांगपारंगत श्रामदमादितंप
युक्त ब्राह्मणजेस्वधर्मनिरत ॥ विद्वद्वांगत्यर्थपूजावे ॥ ९१ ॥ होआ
त्याअरिष्टनिरत्रान करीशोत्यर्थस्यस्यावाचन द्याब्राह्मणासी
आपण द्यावेदानश्रद्धायुक्त ॥ ९२ ॥ गोदानभूमिदानगजदान अश्वदा
नसुवर्णदान तीळदानवस्त्रदान द्यावेगृहदानअतिश्रेष्ठ ॥ ९३ ॥ रथि
संजोगुणीअसिवार दानद्यावेरहंवर द्विजसुरवीहोतिअपार तोतो

પ્રકાર કરાવા ॥ ૧૩ ॥ જે જે બ્રાહ્મણા અપેક્ષીત ॥ તે તે ધાવેશ્વર કાયુક્ત ॥ બ્રાહ્મણ તુલ્ય માને જે
 થ ॥ અરિષ્ટ તે થે વિધેના ॥ ૧૪ ॥ શ્લોક ॥ વિધિરે સ્વદ્યારિષ્ટ ધ્રો ॥ મંગલોચન મુત મં
 દેવદિ જગવાં પૂજા ॥ ભૂતેષુ પરમો ભવઃ ॥ ૧૫ ॥ ટિકા ॥ જે થે હરિ ચેદેવાર્ચન ॥ જે થે રા
 લીયામા ચેત્રી ત્વાર્ચન ॥ જે થે માધુસૂતા સંમાન ॥ તે અરિષ્ટ ધ્રુમહા પૂજા ॥ ૧૬
 જે થે મહાં વેદિ જ પૂજન ॥ જે થે ભાવગેશ્વર પૂજ ॥ જે થે ભૂત દયા સંપૂર્ણ તે થે
 વિધ્નરીચેના ॥ ૧૭ ॥ અંધ પંચુલ તત્ત્વ જન ॥ જે થે પાવતિ વસ્ત્ર અન્ન ॥ જે થે સુ
 સ્વીહોતિ સેન ॥ તે થે કદા વિધ્નાર્ચન ॥ ૧૮ ॥ જે થે ભૂત દયા જલોલિક ॥ તે સ
 કલારિષ્ટા છેદક ॥ પરમ મંગલ પ્રકાર ॥ સુસ્વદાયક સર્વર્થ ॥ ૧૯ ॥
 શ્લોક ॥ ૧૦ ॥ ૧૧ ॥ ૧૨ ॥ ૧૩ ॥ ૧૪ ॥ ૧૫ ॥ ૧૬ ॥ ૧૭ ॥ ૧૮ ॥ ૧૯ ॥ ૨૦ ॥ ૨૧ ॥ ૨૨ ॥ ૨૩ ॥ ૨૪ ॥ ૨૫ ॥ ૨૬ ॥ ૨૭ ॥ ૨૮ ॥ ૨૯ ॥ ૩૦ ॥
 પ્રભાસંપ્રયયૂરથે ॥ ૨૦ ॥ ટિકા ॥ જો મધુકૈટભ મહર્ન ॥ જો મુરારિ મદસ્તદન ॥
 જો પરમાત્મા શ્રી કૃષ્ણ ॥ તો કરિ પ્રેરણ પ્રભાસે ॥ ૨૧ ॥ યાદવા માજિ વૃદ્ધ સંજોન ॥
 પુત્ર મિત્ર સુદૃઢ સજ્જન ॥ તીહી શ્રી કૃષ્ણા ચેવ વન ॥ બહુ સન્માને વંદિલે ॥ ૨૦ ॥ પા

लाले निरपकुंजर॥ चतुरंगसेनासंभार॥ कृष्णे सहित यादववीर॥ नीघाले
समग्र प्रभासे॥ १॥ ॥ श्लोक ॥ तस्मिन् भगवता रिष्टं । यदुदेवेन यादवः ॥ चक्रं
परमया भक्त्या । सर्वश्रेयोष वंहितं ॥ ११ ॥ टिका ॥ यादवप्रभासापावो न ज्ञेसे
होते श्रीकृष्णवचन॥ त्याहोनीतीयेसीजाण॥ स्नानदानतीहीकेले॥ यादव
समस्तमिकोन॥ केले पारणा विधिनेजन॥ मग महा मद्य आनोनीया जाण॥
मद्यपानमाडिले॥ २॥ ॥ श्लोक ॥ तत्त्वज्ञानमहामानं । पपुर्मैरेयकंसधु॥ रिष्टं वि
असितधियो॥ यद्भवैर्नृत्यते म... ॥ टिका ॥ करनीया तीर्थविधान करा
वे अरिष्ट निरशन॥ बाप अट्टहाच विदान॥ तेथे मद्यपान माडिले॥ ४॥ ज्यासी
जोडपणे पडेमीठी॥ उन्मादता अति रायेसीउठी॥ ते मद्यपान उठाउठी॥ बडि
लीधा कुटी माडिले॥ ५॥ ज्याचा वास येता च घ्राणि॥ उन्मादुचढेत तक्षणि
ते सीयामद्याची मद्यपानी॥ वीरश्रेणि बैसल्या॥ ६॥ मैरे एक मद्याची थोर

मधुरतामतिशये भारि॥ लागताची जी केवरी॥ आंत करी सज्जाना॥ ७॥ ते मद्यपान
 यादव वीरि॥ आदरीचे स्वेच्छाचारी॥ आय हा करुनी परस्परी॥ लाहान पोरी मा
 डिले॥ ८॥ ॥ श्लोक॥ महापाना निमत्तानां॥ वीरानां दुसवे तसां॥ कृष्णमाया वि
 मूढानां॥ संपर्ष सुमहानुभूत॥ ९॥ ॥ टीका॥ पूर्व अति मित्र पोठा आत॥ ते महापा
 ने जाले उन्मत्त॥ वीरमातले अति द्रष्ट॥ ना के दबोळत परस्परे॥ १०॥ कृष्णमा
 या हरिला बोध॥ अवचे जाले बुद्धि मंद॥ साडुन सुहृद सें मंध॥ निर्वाण युद्ध
 माडिले॥ १०॥ नो कोनी बोळता विसन॥ अतिशये चढला क्रोध॥ शस्त्रेचे वो
 न संनद्ध॥ सुहृद युद्ध माडले॥ ११॥ ॥ श्लोक॥ युयुधुः क्रोध संरध्वा॥ वेलायां पा
 ततापिनः॥ धनुर्भिरसि मिलितं गैः॥ गैराभिस्तामर छिभिः॥ १२॥ ॥ टीका॥ क्रोधे
 ने त्ररक्तांबर॥ वेगे वोढो निहतियार॥ समुद्रतीरी महावीर॥ युद्ध चोरांधूर
 ने करीती॥ १२॥ धनुष्य वाहेनीया जाणा॥ बाण सोडितिसनसना॥ स्वर्ग हा

90
णितिरवणखणा॥ सुहृदाचा प्राण घ्यावया ॥ १३ ॥ येक उचले नीया भाले परस्परे हानी
तेजाले ॥ एकी गदा उचले नीया बळे ॥ वीर कुर्वले पाडिति ॥ १४ ॥ येक तो मरे खवला
ही ॥ रणी खवळले भीडति पाहि ॥ येक टोण प्याचे घाई ॥ वीर ठाड पाडिति ॥ १५ ॥ याप
री च्यातुरंग सेना ॥ मी सळलिरण घेदना ॥ आपुलिया आंगवना ॥ गजरथ
रणा ॥ आनिति ॥ १६ ॥ श्लोक ॥ यता तांते यकुंजरादि ॥ भिर्वाष्ट गोभिर्महिषे
नरेरपि ॥ मिथः स मेल्या स्वतरे ॥ न हं पद द्विवक्षि पावने ॥ १७ ॥ टिका ॥
पताका सीरथ कुंजर ॥ रणी पाडिले अपार ॥ राखरासी असी वार ॥ माशिले खेराष्ट
रणामाजि ॥ १८ ॥ हेैसे मारो नीया रण ॥ पाडलिया वीर श्रेणि ॥ जै से उन्मत्त गज दे
खानि ॥ महारणी भीडत ॥ १९ ॥ यापरी यादव वीर ॥ रणी मातले महाशूर ॥ घाय
हाणो निनिष्ठुर ॥ रण अपार माडिले ॥ २० ॥ कृष्ण माया केले भ्रांत ॥ युद्धिने दे
ख स्वार्थ ॥ परस्परे प्राण घात ॥ व्यर्थ करीत सुहृदाचा ॥ २० ॥ रण पाडिले अपार

तवरवळले छलकुमर॥ ज्या ज्या माजी प्रीति थोर॥ ते युद्धातुर चालिले॥ ११॥ श्लोक॥ ॥
 प्रथम नरां बोलुनि रुढ मत्सरा ब्रुवर भोजवनि रुक्सा स्युकि॥ सुभद्रसंभ्रामजी
 तौ सुदारणौ गंदो सुमित्रा सुरथो समियतु॥ १२॥ टीका॥ ज्या ज्या माजी अति प्री
 ति॥ ते ते नीचाण युद्ध करीति॥ बाप सकारक काळ गति॥ सखे मारीति सरब्योत्तर
 प्रथम नरां ब्रुवति मित्र॥ त्यासी युद्ध मांडिले चोरांधर॥ अकर भोज दोही वीर॥ युद्धि
 हरमी सळले॥ १३॥ अनिरुद्ध आणिसा सकी॥ उठावले क्रोध तवकी॥ बाणी वि
 रभो आनि की॥ येक मेकी नीरति॥ १४॥ सुभद्रसंभ्रामजी तदोही॥ रववळ
 ले रणागणी॥ वर्षाणि तीक्ष्ण बाणि॥ उमतराणी मातेले॥ १५॥ छल पुत्र छल धव
 पु॥ दोही चेहिना भगदु॥ सासी समल्लर कोधु॥ युद्ध समंधु परस्ये॥ १६॥ सुमि
 त्र आनि सुरथ॥ या दोही सी देरा अहुत॥ परस्ये करा चया घात॥ युद्धा जात
 मी सळले॥ १७॥ श्लोक॥ अन्ये च वै निरागे लुकादयः सहस्रजिष्ठ जिह्मानुमु

ख्याः॥ अन्योन्यमासाद्यमदांधकारीताजघुर्मकुंदेनविमोहितामृतां॥१७॥
का॥ यादवकुब्जिबलिअधीक॥ निराठादिकादिक॥ शतजित्सहस्रजिह्वानुमुख
येहीयुद्धादेखरववळले॥२४॥ मधपानेअतिगर्वित॥ कृष्णमायहरिलेचीत्त॥ महा
मोहेकेलेनांत॥ सुहदाद्यातस्वयेकरा॥२५॥ ब्रह्मशापाचीकेळडिरव्याति॥ बंधुबंधु
धुतेजीवेचेति॥ कृष्णमायपाडिलेनांति॥ युद्धस्वयातिमाझारि॥२६॥ म्लोका॥
दासार्हकृष्णधकभोजसाहचरम॥ यादवसरसेना॥ विसर्जनाकुंकुराः
कुंतयंश्चजघ्नुः॥ मिथस्तेविस्मय॥२७॥ दिका॥ यादवाचीएकजाती॥ तेची
बारानामेनाभांकीति॥ साबाराहान्यातियुद्धिभीउति॥ ऐकपरिक्षितितेना
चे॥२८॥ पूर्विल्लयादवांचेसौज्यन्य॥ न्यातिचेअल्पहीलेकताउणेजीवेसी
सर्वस्ववेचने॥ परीवाचवनेस्वयाति॥२९॥ तेचीयादवंपेगाजात॥ साउनियासुह
दता॥ ज्याचेचरणीदेवीजेमाथा॥ त्याच्याजीवघातापेटले॥३०॥ ॥ म्लोका॥

पुत्रायुधन्पित्रुभिर्भ्रात्रुभिश्चस्वस्त्रीयदोहित्रपितृव्यमातुलेया॥ मित्रैरु
 हदंसुहृद्भिः॥ ज्ञातिस्वहनृज्ञातायएवमूढ॥ १९॥ शिका॥ कृच्छ्रमायाआकृच्छ्रि
 क्ति॥ अवधेजालेपरमभ्रांत॥ नकळेआप्तअनाप्त॥ रणीउन्मत्तमात्तले॥
 २४॥ ज्याचेचरणवेदिजेभावार्था॥ श्रद्धाचेईजेचरणतीर्था॥ स्यानिजपित्याचे
 माया॥ पुत्रशस्त्रघातापेटले॥ २५॥ बंधूरीरकापित्यारणंगली॥ बंधूबंधू
 त्रेसोउबीनिर्वाणि॥ तिचीबंधूबंधूतेरणि॥ निर्वाणबाणिखोन्वीती॥ २६॥
 जालेळेपुरवीरेबळवीता॥ जैसाबापतेचाचुलता॥ स्यासीपुतन्याप्रव
 र्त्तघाता॥ शस्त्रमाथाहाणेनि॥ २७॥ नृन्वेचासुतुदोहीत्र॥ ज्यासीश्राद्धि
 अधिकार॥ तोआज्यासीकरीमार॥ वायनिक्षुरहानेनि॥ २८॥ मामेना
 चपरस्परि॥ प्रवर्त्तलेमहामारी॥ सुहृदसुहृदाच्योशरीरी॥ सत्तेजशस्त्र
 हानिति॥ २९॥ मित्रमित्राच्यामित्रता॥ विचीतीअर्थहीवीता॥ तिमित्र

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com